

- Mesačník Transparency International Slovensko
- Vychádza s podporou USAID

Milí priatelia,

decentralizačný proces sa začal aj u nás. Kompetencie sa presúvajú na obce a mestá, postupne sa tam budú presúvať aj financie. To, či sa tam bude presúvať aj korupcia, závisí od toho, či vytvoríme alebo nevytvoríme v systéme korupčných potenciál a do akej miery bude občianska spoločnosť na tejto úrovni schopná kontrolovať moc. Už niekoľko rokov sa konštatuje, že systém kontroly na decentralizovanej úrovni je veľmi deravý. Legislatíva týkajúca sa konfliktu záujmov našla silného odporcu v Združení miest a obcí Slovenska (ZMOS). Implementácia infozákonu vyvolala najviac problémov na samosprávnej úrovni, keď niektoré obce chceli utajiť aj počet obyvateľov. Značné prostriedky finančnej pomoci budú prúdiť do regiónov z Európskej únie. Korupčných rizík a pokušení je a bude dosť, preto by tvorcovia legislatívneho rámca nemali ustúpiť lobistickým tlakom, aj keď silných záujmových skupín. Ďalším protikorupčným pilierom je verejná kontrola. Watchdog kapacita, investigatívne médiá zamerané na mestá a obce sa nebudujú ani ľahko, ani rýchlo, ale mali by byť jednou z priorit donorov. Vráťame systému vyhodnocovania projektov, zverejňovania výsledkov a riešenia duplicit.

Daniela Zemanovičová

TIS INFORMUJE

V dňoch 12. - 13. 5. 2003 sa Andrea Gajdošová, programová asistentka TIS, zúčastnila na seminári určenom pre miestne samosprávy a mimovládne organizácie. Seminár s názvom *Miestne samosprávy a mimovládne organizácie - viac informácií, bližšie k rozšíreniu EÚ*, ktorý sa konal v Inštitúte pre verejnú správu v Bratislave, bol zameraný na možnosti využívania komunitných programov EÚ a medzinárodnej spolupráce pri získavaní grantov.

Pavel Nechala, právnik TIS, v dňoch 12. - 13. 5. 2003 v chorvátskom Záhrebe aktívne participoval na workshope zameranom na problematiku konfliktu záujmov.

Aliancia - Stop konfliktu záujmov, ktorej aktívnym členom je aj TIS, organizovala 14. 5. 2002 diskusné fórum k návrhu zákona o konflikte záujmov. Podujatie sa uskutočnilo v Pálffyho paláci v Bratislave.

Guvernér Eximbanky obvinený za VÚB

(SME, 12. 5. 2003)

Špeciálny vyšetrovací tím obvinil siedmich ľudí, ktorí mali koncom 90. rokov pripraviť VÚB o miliardy korún. Medzi obvinenými je aj súčasný guvernér Eximbanky Ladislav Vaškovič. V troch prípadoch ide o úvery, ktoré VÚB poskytovala spoločnosti

Konsult Real. Tá si v roku 1998 od VÚB vzala 100-miliónový úver a mala ho použiť na investície v ZVL Žilina. Podľa hovorca Úradu justičnej polície S. Rybana však nesplácaním záväzku vznikla VÚB škoda v hodnote 1,285 miliardy korún. Dlh Konsult Real VÚB sa má vyšplhať až na 1,2 miliardy

a vyšetrovatelia v tejto súvislosti obvinili z podvodu dvoch zamestnancov VÚB a predstaviteľa Konsult Real L. Vaškoviča. Exprezident VÚB a súčasný guvernér Eximbanky vo svojom stanovisku pre STV povedal, že jeho spoločnosť 100-miliónový úver predčasne splatila. ◆

Majetok budú priznávať aj policajti

(NÁRODNÁ OBRODA, 23. 5. 2003)

Po prokurátoroch a sudcoch budú musieť majetkové priznanie odovzdávať aj policajti. Rozhodli o tom poslanci NR SR, ktorí schválili novelu zákona o štátnej službe policajtov. Oproti pôvodnému

návrhu je však konečná verzia "mäkšia": rodinní príslušníci (manželky a deti) policajta nakoniec nebudú musieť k svojmu priznaniu (ktoré budú odovzdávať svojmu nadriadenému) priložiť aj čestné vyhlásenie, že nemajú "vedomosť

o takých príjmoch osôb žijúcich s ním v domácnosti, ktoré možno považovať za nezdanené príjmy z nestatočných zdrojov". Policajt bude od 1. 7. 2003 musieť priznať všetok hnutelný a nehnuteľný majetok v hodnote nad 200-tisíc Sk. Ak sa bude majetkovému priznaniu vyhýbať, bude mu hroziť prepustenie z polície. ◆

Kampaň o vstupe do EÚ prešetruje polícia

(NOVÝ ČAS, 20. 5. 2003)

Vicepremiér Pál Csáky oznámil, že orgány činné v trestnom konaní prešetrujú nakladanie s peniazmi, ktoré vláda uvoľňovala na informačnú kampaň

o Európskej únii. Od roku 1999 poskytla vláda na túto kampaň 40 miliónov korún. Vynakladanie prostriedkov podľa Csákyho nebolo transparentné, čo potvrdzuje aj stanovisko NKÚ SR.

Vicepremiér odmietol poskytnúť bližšie informácie, vec postúpil aj šéfovi protikorupčného odboru na Úrade vlády SR J. Hrubalovi a informoval ministra spravodlivosti D. Lipšica. ◆

Verheugen nám pripomenul korupciu

(NÁRODNÁ OBRODA, 6. 5. 2003)

Potrebu prijímania ďalších konkrétnych opatrení na zabezpečenie kvalitného využívania povstupových, najmä štrukturálnych európskych fondov

zo strany Slovenska pripomenul komisár EÚ pre rozšírenie G. Verheugen na stretnutí s premiérom Mikulášom Dzurindom v Bratislave. Napriek úspechu Slovenska v prístupovom procese do

EÚ je podľa Verheugena dôležité pokračovať v úsilí aj v oblasti boja proti korupcii. Parlamenty členských štátov EÚ pred ratifikáciou členstva pritom čakajú na jeseňnú monitorovaciu správu Európskej komisie o desiatich prístupujúcich krajinách. ◆

Zákazky Csákyho úradu dostala manželka Csákyho hovorca

(SME, 30. 5. 2003)

Niekoľko publikácií, ktoré financoval Úrad vlády SR, údajne spracovávalo grafické štúdio Clara Design Studium, ktoré patrí Clare

Miklósi. Tá je manželkou Pétera Miklósiho, hovorca Pála Csákyho. Publikácie vyšli pod hlavičkou Úradu vlády - Kancelárie podpredsedu vlády Pála Csákyho. Štúdio graficky

spracovalo a vydalo vládnu brožúru *Vec spoločná - Príspevky z medzinárodného seminára v Prešove z novembra 2000*. V nasledujúcom roku vyšla ďalšia vládna brožúrka z príspevkov, ktoré odzneli v roku 2001 na medzinárodnej konferencii v Bratislave, pod názvom *Identita národnostných menšín*. Clara Design Studio publikáciu nielen graficky upravilo, ale ju aj vydalo. V minulom roku toto grafické štúdio spracovalo 10-tisíc kusov učebnice *Výchova k tolerancii*. Financoval to Úrad vlády z peňazí určených na riešenie problémov rómskej komunity. Péter Miklósi akékoľvek podozrenia z klientelizmu vylučuje. ◆

Dňa 15. 5. 2003 vystúpila programová riaditeľka TIS Daniela Zemanovičová na vedeckej konferencii s medzinárodnou účasťou *Podnikateľské prostredie v SR - súčasný stav a perspektívy* s príspevkom: Korupcia, klientelizmus a podnikanie na Slovensku. Podujatie prebehlo na Fakulte podnikového manažmentu Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Programová asistentka TIS Andrea Gajdošová, projektový koordinátor TIS Peter Ungvölgyi a právnik TIS Pavel Nechala sa v dňoch 25. - 27. 5. 2003 aktívne zúčastnili na 11. ročníku medzinárodnej protikorupčnej konferencie v juhokórejskom Soule. Dňa 24. 5. 2003 A. Gajdošová participovala v rámci výročného stretnutia Transparency International (*Annual General Meeting*) na voľbe nových členov Správnej rady TI.

výber z TI Newsletter, Berlín, domácej a zahraničnej tlače

EURÓPA

TALIANSKO: TALIANSKEMU PREMIÉROVI HROZÍ ODSÚDENIE ZA KORUPCIU

Potom ako prvostupňový milánsky súd odsúdil právneho zástupcu talianskeho premiéra Silvia Berlusconiho a ministra obrany v jeho prvej vláde Cesara Previtiho na jedenásť rokov väzenia za podplácanie sudcu, padá dlhý tieň tohto rozsudku aj na samotného premiéra. Voči premiérovi talianske súdy vznesli doteraz vyše tucet obvinení pre falšovanie firemných bilancii, daňové podvody, podplácanie sudcov a nelegálne financovanie politických strán. Zatiaľ sa mu darilo zmarifikovať tri prvostupňové rozsudky prostredníctvom odvolania pre nedostatok dôkazov, premičania alebo presadením zákona o možnosti premiestnenia procesu pre zaujatosť súdu. Berlusconi chce v parlamente presadiť zastavenie súdnych konaní voči všetkým členom vlády počas výkonu funkcie. Tým by sa získal čas na prijatie zákona, ktorý by poskytoval generálnu imunitu všetkým poslancom. Stratifik by ju mohli iba po väčšinovom rozhodnutí parlamentu. V Taliansku však po zlých skúsenostiach so skorumpovanými politikmi voliči pred desiatimi rokmi rozhodli v referende o zrušení imunity poslancov, aby sa nemohli vzájomne chrániť. (NÁRODNÁ OBRODA, 22. 5. 2003)

ČESKO: ELITNÝ DETEKTÍV ČELÍ OBVINENIU Z KORUPCIE

Elitný detektív z Útvaru pre odhaľovanie organizovaného zločinu čelí obvineniu zo zneužitia právomocí a korupcie. Ide o policajta Petra V., ktorý pred časom viedol odbor nelegálneho obchodu s ľuďmi a v poslednej dobe sa zaoberal aj lúpežným prepadnutím v Prahe 6, pri ktorom bolo ukradnutých rekordných 150 miliónov korún. Peter V. údajne z titulu svojej funkcie poskytol skupine ním

vyšetrovaných ľudí výhody. Okrem toho čelí obvineniu z vynášania informácií z policajnej databázy, z vydierania, zo zneužitia právomocí verejného činiteľa a z korupcie. Kľúčovými svedkami prípadu sú práve osoby, ktoré sám Peter V. vyšetroval. O závažnosti prípadu svedčí i to, že sa o ňom nechal informovať minister vnútra Stanislav Gross. (MLADÁ FRONTA DNES, 27. 5. 2003)

ÁZIA

KÓREJSKÁ REPUBLIKA: SOULSKÁ KONFERENCIA 2003

V znamení sloganu „rozdielne kultúry, spoločné hodnoty“ (angl. „different cultures, common values“) sa niesla soulská konferencia 2003, ktorú spolu s juhokórejským ministerstvom spravodlivosti a organizačnou komisiou v Soule usporiadal berlínsky sekretariát Transparency International (TI). Podujatie pozostávalo z dvoch hlavných akcií: 11. ročníka Medzinárodnej protikorupčnej

konferencie (angl. 11th International Anti-Corruption Conference), ktorá prebehla v dňoch 25. - 28. mája 2003, a 3. ročníka Globálneho fóra (angl. Global Forum III), ktoré sa uskutočnilo od 28. do 31. 5. 2003. Jedenásta protikorupčná konferencia si kládla za cieľ vyzvať občiansku spoločnosť a predstaviteľov verejného a súkromného sektora na spoločnú diskusiu a vzájomnú výmenu názorov, pos-

tojoj a medzinárodných stanovísk v oblasti boja proti korupcii. Široké zastúpenie predstaviteľov rôznych sektorov verejného života tak poskytlo množstvo príležitostí pre tvorbu nových koalícií a medzinárodných projektov. Globálne fórum je zhromaždením vládnych predstaviteľov z celého sveta, ktorí sa delia so svojimi skúsenosťami, definujú efektívne kroky a hľadajú nové a lepšie spôsoby boja s korupciou. V tomto roku sa uskutočnilo na úrovni ministrov. Slovensko bolo zastúpené ministrom spravodlivosti D. Lipšicom. Obom podujatiam predchádzalo výročné stretnutie TI (angl. Annual General Meeting), kde viac ako

150 delegátov z 50 krajín spoločne prediskutovalo desaťročné fungovanie TI a zvolilo nových členov Správnej rady. Stali sa nimi: Jermyn Brooks (Veľká Británia), Huguette Labelle (Canada), Inese Voika (Lotyšsko) a Nancy Zucker Boswell (USA). (Podrobnejšie informácie o sprievodných podujatiach soulskej konferencie budú postupne zverejňované v ďalších číslach mesačníka Pod lupou.)

AMERIKA

USA: KORUPCIA - NÁSTROJ KONKURENČNÉHO BOJA

Takmer polovica z oslovených medzinárodných firiem bola nútená v posledných piatich rokoch odrieknuť investíciu v iných krajinách, pretože konkurenti ich „porazili“ pomocou úplatkov. K tomuto záveru prišli výskumníci z konzultačnej firmy Control Risk Group. Zostavovatelia správy s titulom Tvárou v tvár korupcii počas piatich rokov študovali korupciu ako nástroj konkurenčného boja. Kvôli tomu uskutočnili výskum medzi 250 spoločnosťami v USA, vo Veľkej Británii, v Holandsku, Singapure, Nemecku a Hongkongu, ktoré aktívne operujú na medzinárodných trhoch. Podľa údajov výskumu najcitlivejšie sú britské spoločnosti, spomedzi ktorých 48 % potvrdilo, že sa nestráva s úplatkármi a kvôli nim odmietli investovať. V USA je 42 % poriadkumilovných firiem, v Nemecku 40 %, v Holandsku 38 % a v Hongkongu a Singapure po 26 %. Podľa respondentov korupcii najviac podlieha ropný a plynárenský priemysel, stavebné projekty financované z verejných alebo komunálnych rozpočtov. Príčinou toho je podľa názoru expertov Control Risk to, že veľká časť nových nálezisk ropy a plynu sa nachádza v rozvojových krajinách s korupčnou atmosférou. Viac ako 40 % opýtaných spoločností vyhlásilo, že pre nečestnú hru konkurencie prišlo o štátne zákazky. Za posledných päť rokov korupcia prekazila štátne zákazky 55,8 % opýtaných. (HOSPODÁRSKE NOVINY, 14. 5. 2003)

E-GOVERNMENT - ELEKTRONICKÁ SPRÁVA VECÍ VEREJNÝCH

Vo všeobecnosti možno pod pojmom e-Government chápať také **použitie informačných technológií orgánmi verejnej správy, ktoré umožní zmenu vzťahov vo verejnom živote. Keďže v tradičnom ponímaní sa interakcia medzi občanom a úradníkom deje v kancelárii úradníka (čím sa len podporuje živná pôda korupcie), môže zmena tohto vzťahu prostredníctvom využitia moderných informačných a komunikačných technológií viesť k ráznemu sprehľadneniu vzťahov a zúženiu priestoru pre korupciu.**

Použitie moderných technológií v správe vecí verejných môže slúžiť na rôzne, verejnosti užitočné ciele, na priblíženie služieb verejnej správy k občanovi, a tým aj na jeho väčšie zainteresovanie na tejto správe; na zdokonalenie komunikácie medzi úradmi a verejnosťou; na posilnenie verejnej kontroly prostredníctvom ľahšieho prístupu k informáciám; či, v neposlednom rade, na oveľa efektívnejšie „vládnutie“. Výsledkom dobrého nasadenia e-Government potom môže byť značné **zmenšenie korupčného priestoru**, vyššia miera transparentnosti rozhodovania, či zníženie nákladov na správu vecí verejných. V prípade používania nástrojov e-Government je rozhodovanie pod väčším drobnohľadom ako v prípade klasickom.

E-Government je však nutné chápať nielen ako povinnosť verejného sektora, či ostatných rozhodovacích prvkov voči občanovi, ale ako **správne vyvážený vzájomný komunikačný kanál**, t. j. isté povinnosti by v tomto smere mal spĺňať aj občan. Napríklad práve pre zníženie nákladov na správu vecí verejných by možno bolo dobré zaviazat' (ale aj presvedčiť a motivovať) občana, ktorý môže e-Government používať, aby ho prednostne aj používal.

Príklady e-Governmentu zo zahraničia

MEXIKO

Mexická federálna vláda zaviedla tzv. **Compranet** v oblasti verejného obstarávania ako súčasť jej boja s korupciou formou automatizovaného verejného obstarávania. Zavedením tohto systému je možné vykonávať verejné nakupovanie efektívnejšie, lacnejšie a transparentnejšie. Verejnosť má možnosť vidieť, na aké produkty a služby vynakladá verejný sektor peniaze a ktoré spoločnosti jej tieto produkty a služby poskytujú. Denne sa pripája na sieť verejného obstarávania približne 6000 záujemcov o poskytnutie služieb či produktov a viac ako 20 000 záujemcov sa nachádza v databáze registrovaných používateľov **Compranet**-u. Iné krajiny v tomto regióne sa v súčasnosti snažia prispôsobiť systém **Compranet** pre svoje potreby a možnosti (<http://www.compranet.gob.mx/>). Podobne je to aj v Chile.

ARGENTÍNA

Poslaním vládnej iniciatívy **Cristal** je vo formáte on-line publikovať všetky informácie týkajúce sa verejných zdrojov v Argentíne, a to nielen o množstve financií vynaložených na jednotlivé programy, ale aj o tom, ako sú tieto zdroje spravované. WEB stránky **Cristal** boli vy-

tvorené s cieľom aplikovať zákon *Fiscal Responsibility Law* (voľne: Zákon o finančnej zodpovednosti), ktorý zaväzuje štát, aby sprístupnil ktorejkoľvek inštitúcii či občanovi napríklad nasledujúce informácie, vzťahujúce sa na správu verejných zdrojov:

- správu rozpočtu až do najnižšej úrovne prerozdelenia,
- verejné objednávky a verejné zmluvy,
- platby prijaté a vykonané štátnou pokladnicou,
- finančné dáta a informácie o zamestnancoch, či už stálych alebo zmluvných, ako aj o tých, ktorí pracujú na jednotlivých projektoch financovaných viacerými organizáciami,
- zoznam dôchodcov, ktorí poberajú dôchodok ako bývalí členovia armády, či tajných služieb,
- účet verejného dlhu, zahŕňajúci všetky relevantné finančné informácie (ako napr. záruky, úroky a pod.),
- inventúrny zoznam tovární a zariadení a finančné investície,
- všetky informácie potrebné na verejnú kontrolu sociálnych nákladov, a iné.

Primárnym cieľom iniciatívy **Cristal** je „vytvoriť“ lepšie informovaných občanov, ktorí by mohli vykonávať oveľa efektívnejšiu kontrolu politickej reprezentácie. Kým prvoradou cieľovou skupinou WEB stránok sú občania, nezanedbateľnú úlohu pri využívaní obsahu stránky majú i žurnalisti. Ich zásluhou sa obsah stránok dostáva aj do miest, kde by inak nemal možnosť preniknúť pre neprístupnosť internetových technológií. Iniciatíva **Cristal** a jej WEB je pritom externe vyhodnocovaná a posudzovaná (audit) skupinou 15

mimovládnych organizácií, ktoré sa dlhodobo zaoberajú transparentnosťou rozhodovania vo verejnej správe. Je udržiavaná tímom troch pracovníkov, zodpovedných za obsah, a jedným dizajnérom.

JUŽNÁ KÓREA

S cieľom zvýšiť transparentnosť správy vecí verejných a neskorumpovateľnosť verejných činiteľov predstavilo mestské zastupiteľstvo juhokórejského Soulu tzv. **OPEN system**, t. j. „otvorený“ on-line systém (<http://open.metro.seoul.kr>), ktorý občanom umožňuje nepretržite monitorovať správu mesta prostredníctvom internetu. Vzhľadom na to, že obyvatelia môžu kontrolovať postup spracovávania občianskych žiadostí v reálnom čase, on-line systém napomáha predchádzať korupcii a vzbudzovať dôveru občanov voči členom predstavenstva mesta. Ak občan napríklad podá žiadosť o stavebné povolenie, poverený pracovník zastupiteľstva sprístupní detaily prijatej žiadosti na webovej stránke **OPEN system**-u. Občan si tak pomocou akéhokoľvek počítača s prístupom na internet môže overiť, či bola jeho žiadosť prijatá v poriadku, kto sa ňou zaoberá, kedy môže očakávať získanie žiadaného povolenia. V prípade zamietnutia žiadosti je informovaný o jeho konkrétnych príčinách.

(Spracované podľa: *Darina, D.: Aktívne zverejňovanie alebo prísna reštrikcia?, Brečtan o. z., Nové Mesto nad Váhom a Open System, Online Procedures Enhancement for civil applications Audits Inspections Division Seoul Metropolitan Government, November 2002*) ◆

Podpredseda Najvyššieho súdu Juraj Majchrák: Na kontrolu si sudcovia musia zvyknúť

Považujete reformu súdnictva pri pohlade na ostatné štyri roky za skončenú? Pričom nemyslím jej výkonnú časť, ale položenie legislatívnych a filozofických základov.

– Zatiaľ boli položené iba základy v podobe novely Ústavy, zákona o sudcoch a príslodiach, niektorých procesných noriem, či zámeru rekonštrukcie. Vývoj sa ubera správny smerom, treba však ešte veľa urobiť. Treba zjednodušiť súdne konanie, odformalizovať ho, svojím spôsobom aj preniesť zodpovednosť za výsledok konania od sudcu na účastníkov a preniesť kompetencie prvostupňového súdu na okresné sudy, pričom krajské sudy by boli odvolacími súdmi a Najvyšší súd by bol tou najvyššou inštanciou.

Kde sa teraz nachádzame na čiare medzi optimálnym stavom a začiatkom reformy?

– Ťažko to presne odhadnúť, ale veci sú naštartované a už sa na nich pracuje. Rekonštrukcia trestného procesu je pripravená, pripravujú sa novely niektorých sudcovských zákonov, čaká nás zákon o organizácii, správe a samospráve súdov. Ten ostatne menovaný môže položiť základy samosprávy súdov, oddeliť výkon hospodárskej správy od ostatných častí správy. Združenie sudcov Slovenska sa snaží v pracovných skupinách presadzovať svoje návrhy, predkladateľom zákonov však bude ministerstvo spravodlivosti. Dúfam, že uvedené otázky vyriešime k vzájomnej spokojnosti.

Máte však podporu samotného sudcovského stavu?

– Sudcovia sú dosť zaťažení na to, aby sa venovali reformám, ale je tu dostatok ľudí, ktorí sú ochotní urobiť niečo pre to, aby sa to pohlalo výraznejšie vpred. Verím, že nájdeme spoločnú reč, i keď nie všetci súhlasia s niektorými krokmi. I ja mám výhrady voči niektorým záverom.

Súdnictvo konečne získalo nezávislosť, po ktorej tak volalo. Nechýba mu však ešte zodpovednosť?

– Súdnictvo získalo inštitucionálnu nezávislosť. To už môže dnes ťažko niekto poprieť. Horšie je to už s finančnou nezávislosťou.

Súdnictvo nemá svoj rozpočet, s výnimkou Najvyššieho súdu. Ministerstvo spravodlivosti spracuje finančné prostriedky. Je logické, že vplyv ministerstva bude aj v budúcnosti značný, lebo ide o nakladanie s prostriedkami štátu. Pokiaľ ide o zodpovednosť, súhlasím, bude ju treba posilniť. Toho sa má týkať aj organizačný zákon, kde bude zodpovednosť za jednotlivé oblasti presne určená.

Naozaj si zodpovednosť sudcovia uvedomujú?

– Ale áno, v Združení sudcov Slovenska o tom diskutujeme. Často upozorňujem na to, že nezávislosť si nemožno zamieňať s anarchiou a čím budeme nezávislejší, tým bude bremeno zodpovednosti väčšie. Dôkazom, že si to uvedomujeme, je programové vyhlásenie Združenia, ktoré sa zasadzuje za to, aby sme aj my sami pomohli urýchliť súdne konania.

Máte konkrétne na mysli kontrolu práce sudcov?

– Napríklad. Tu bude mať obrovské kompetencie Súdna rada. Tá vypracuje určitý etalón na hodnotenie práce. Pri pravidelných hodnoteniach sa potom ukáže, ako kto pracuje a z toho by mohli vyplývať aj disciplinárne postihy pre sudcov, ktorí nebudú mať výsledky, alebo budú vybočovať z etalónu.

Cítite v Súdnej rade preroformný tab týmto smerom?

– Veci sa iba začínajú. Súdna rada nemá zabezpečený aparát a jej 18 členov robí všetko na kolene. Ak sa podarí presadiť, aby mala Súdna rada svoj rozpočet a zabezpečila si administratívny aparát, nepochybujem, že začne pripravovať návrhy rýchlejšie a účinnejšie.

Predreformné obavy z toho, že osamostatnenie súdnictva nevyrieši problémy s korupciou, sa podľa Vás nepotvrdili?

– Samozrejme, že osamostatnenie nevyrieši všetko. Sebavedomenie si sudcovského stavu bude nejaký čas trvať. Treba si uvedomiť, že sami budeme musieť urobiť niečo pre to, aby sme získali dôveru verejnosti. To je aj otázka transparentnosti súdnych konaní a zverejňovania rozsudkov na webovej stránke.

Niekedy nie sú mediálne výstupy práve najšťastnejšie.

Od spustenia reformy už ubehol dostatok času na prvú bodnotenia. Myslíte si, že sa v sudcovskom stave niečo udialo?

– Minimálne to, že si začínajú uvedomovať potrebu reformy. Vidia, že sú zavalení v dôsledku formálnosti procesných noriem. Rozbehol sa projekt reformy súdneho manažmentu, kde sudcov odbremeňujú úradníci, každý sudca dostal počítač a pripojenie na internet. Tieto zmeny sú pozitívne vnímané, lebo urýchľujú a zefektívňujú prácu.

Pani Dubovcová poukazovala na fakt, že táto reforma odhalí všetkých, ktorým nedostatky vyhovovali. Práve tí však majú záujem reformám odporovať...

– To sa vyskytne pri akejkoľvek reforme. Protiflak bude existovať vždy. Reforma je však dôležitá aj pre riadiacich pracovníkov. Ak chcete niekoho účinne riadiť, musíte mať dostatok informácií a tie sme doteraz nemali. Projekt súdneho manažmentu ich umožňuje získať a predchádzať problémom. Kontrola práce je niečo, na čo si sudcovia budú musieť zvyknúť ako na niečo prirodzené.

Pýtam sa preto, lebo niektorí zo sudcov poukazujú na to, že najväčším problémom pri presadzovaní reforiem je mlčiaca väčšina.

– Aj ja tvrdím, že dobrú sa nikdy nebude dať, ak bude mať zlo navrch. Kritizovať dokáže každý, ale vymyslieť niečo nové, čo vždy bude aj vinou problémov bolieť, to je ťažšie. Treba zafar zuby a robiť to aj napriek tomu, že máte odporcov. Tí tu budú vždy. Sudcovia sú prirodzene konzervatívni. So sudcami treba hovoriť a trpezlivo veci vysvetľovať. Ak sa s reformou sudcovia nestotožnia, bude to trvať dlhšie, ale nepochybujem, že sa podarí.

Dá sa už teraz povedať, že reforma odhalila presnejšie informácie o korupcii v slovenskom súdnictve? Doteraz o nej totiž vládli mnohé mýty.

– Tieto problémy majú všade v Európe a má to svoju logiku. V súdnom spore sa stretajú

vždy dve strany, z ktorých jedna musí byť neúspešná. Našou úlohou je hľadať možnosti, kde môže ku korupcii dochádzať, a eliminovať ich. Elektronické prideľovanie spisov je preto veľmi dôležité.

Zaznamenali ste, že práve tieto nástroje odhalili prípady porušovania zákonov a etiky? Zvýšil sa napríklad počet prípadov disciplinárnych konaní?

– Tých konaní je teraz omnoho viac ako predtým, nesúvisia však priamo s korupciou, ale s takými nedostatkami ako neskoré vyhotovovanie rozsudkov.

V porovnaní s korupciou je to však banalita, nie?

– Áno a súvisí to s preťaženou prácou sudcov. Ale dôležité je, že mechanizmy ako systematická kontrola a podobne sa časom prejavujú. A ak budú sudcovia za takéto konania aj postihnutí, bude ich to odrádzať od takého správania. Ďalej pripravujeme projekt kontinuálneho vzdelávania sudcov.

Ako obstojí Slovensko v porovnaní so susedmi?

– Pokiaľ ide o inštitucionálnu nezávislosť, spĺňame európske štandardy. Horšie je to s pripravenosťou sudcov pojednávať európske prípady. Tam bude potrebné ďalšie vzdelávanie.

Čo vypovedá o súdnictve fakt, že Súdna rada nedokáže zvoliť predsedu Najvyššieho súdu?

Naznačuje to rozpoltenosť súdnictva?

– Nevieť. Určitá rozpoltenosť tam je. Názory kandidátov na mnohé veci sa líšia, hoci v základných veciach sa vždy stretneme. Kandidáti sa podľa mňa najviac líšia v spôsoboch, akými chcú svoje názory presadzovať - či spôsobom demokratickej diskusie, alebo spôsobom autoritatívneho, násilného pretláčania názorov. Ešte sme v štádiu bojovej demokracie. Nie je to dobrý stav.

Nenaznačuje to hlbšie rozdelenie justície?

– Nie, hovoril by som skôr o konkrétnych osemnástich ľuďoch, z ktorých časť pochádza zo súdnictva a časť z iných profesií. Je to demokracia, budeme si musieť zvyknúť na to, že členovia Súdnej rady budú mať niekedy iné názory a ten, kto bude niečo presadzovať, ich bude musieť presvedčiť. Smer, ktorý Súdna rada presadzuje, je správny. Hoci sa líšime v čiastkových riešeniach. ♦

Zuzana Wienk